

Anarhistička biblioteka

Anti-Copyright

Borba protiv fašizma počinje borbom protiv boljševizma

Oto Rile

Oto Rile

Borba protiv fašizma počinje borbom protiv boljševizma
1939.

<http://www.geocities.com/~johngray/bolsh.htm>, 2004.

Prevod: Zluradi Paradi, 2004. Naslov originala: Otto Rühle, The
struggle against Fascism begins with the struggle against
Bolshevism

anarhisticka-biblioteka.net

1939.

Sadržaj

I	5
II	6
III	9
IV	11
V	14
VI	16
VII	18

i stvari, on ne može da ispuni najosnovniji socijalistički zahtev, a to je kraj kapitalističkog ljudskog samootuđenja. On predstavlja poslednji stepen buržoaskog društva, a ne prvi korak ka novom društvu.

Ovih devet tačaka predstavljaju nepremostiv jaz između boljševizma i socijalizma. One sasvim jasno pokazuju buržoaski karakter boljševičkog pokreta i njegovu blisku vezu sa fašizmom. Nacionalizam, autoritarizam, centralizam, diktatura vođe, politika moći, vladavina terora, mehanicistička dinamika, nemogućnost da socijalizuje – sve ove osnovne karakteristike fašizma postojale su i postoje u boljševizmu. Fašizam je samo kopija boljševizma. Zbog ovog razloga borba protiv jednog mora početi borbom protiv drugog.

I

Rusija mora zauzeti prvo mesto na listi novih totalitarnih država. Prva je prihvatila nove državne principe, najdalje je otišla u njihovoj primjeni, prva je uspostavila ustavnu diktaturu, zajedno sa političkim i administrativnim sistemom straha koji ide uz to. Usvajajući sve osobine totalitarne države, postala je model za druge zemlje koje su bile prisiljene da se otarase demokratskog državnog sistema i da se okrenu diktatorskoj vladavini. Rusija je bila primjer za fašizam.

Nije ovde u pitanju slučajnost niti loš vic istorije. Umnožavanje sistema ovde nije očigledno već realno. Sve ukazuje na činjenicu da ovde moramo da se pozabavimo sa izražavanjima i posledicama identičnih principa koji su primenjeni na različite nivoe istorijskog i političkog razvoja. Bez obzira da li se partijskim „komunistima“ to sviđa ili ne, ostaje činjenica da se državni poredak i vladavina u Rusiji ne razlikuje od one u Italiji i Nemačkoj. U suštini oni su slični. Može se pričati o crvenoj, crnoj, ili smeđoj „sovjetskoj državi“, kao i o crvenom, crnom ili smeđem fašizmu. Iako određene ideološke razlike postoje između ovih zemalja, ideologija nikada nije od primarnog značaja. Ideologije su, štaviše, promenljive i takve promene ne predstavljaju nužno karakter i funkcije državnog aparata. Osim toga, činjenica da privatna svojina i dalje postoji u Nemačkoj i Italiji je promena od samo sekundarnog značaja. Samo ukidanje privatne svojine ne garantuje socijalizam. Privatna svojina takođe može biti ukinuta i u okviru kapitalizma. Ono što stvarno određuje socijalističko društvo je, pored ukidanja privatne svojine nad sredstvima za proizvodnju, kontrola radništva nad proizvodima sopstvenog rada kao i ukidanje nadničarskog sistema. Nijedno od ova dva dostignuća nije ostvareno u Rusiji, kao ni u Italiji i Nemačkoj. Iako neko može pretpostaviti da je Rusija za korak bliža socijalizmu od drugih zemalja, ne sledi da je ta „sovjetska država“ pomogla internacionalnom proleterijatu da na bilo koji način priđe bliže cilju svoje klasne borbe. Upravo suprotno – zbog toga što

Rusija sebe naziva socijalističkom državom, ona obmanjuje i vara radništvo širom svijeta. Radnik/ca zna šta je fašizam i bori se protiv njega, ali u pogledu Rusije, on/a je suviše često sklon/a prihvatanju mita o njenoj socijalističkoj prirodi. Ova obmana sprečava potpuni i konačni raskid sa fašizmom, zbog toga što sprečava principijelnu borbu protiv razloga, preduslova i okolnosti koje su u Rusiji, kao i u Nemačkoj i Italiji, dovele do identičnog državnog i sistema vladavine. Zbog toga se ruski mit pretvara u ideološko oružje kontrarevolucije.

Čovek ne može da služi dvojici gospodara. Ne može ni totalitarna država. Ako fašizam služi kapitalističkim i imperijalističkim interesima, on ne može da služi i interesima radnika/ca. Ako, uprkos ovome, dve očigledno suprotstavljene klase favorizuju isti državni sistem, onda je očigledno da nešto nije u redu. Jedna ili druga klasa mora da greši. Niko ne treba da kaže da je problem samo u formi i da je zbog toga bez stvarnog značaja, jer iako su političke forme identične, njihov sadržaj može veoma da varira. Ovo bi bilo samozavaravanje. Za marksiste ovakve stvari ne postoje; za njih oblik i sadržaj odgovaraju jedno drugom i ne mogu se razdvojiti. Sada, ako sovjetska država služi kao model za fašizam, ona mora sadržati strukturalne i funkcionalne elemente koji su takođe uobičajeni za fašizam. Da bismo odredili šta su oni moramo se vratiti na „sovjetski sistem“ kako ga je uspostavio lenjinizam, koji je primjena principa boljševizma na ruske uslove. A ako se sličnost između boljševizma i fašizma može pronaći, onda se proleterijat ne može u isto vrijeme boriti protiv fašizma i braniti ruski „sovjetski sistem“. Umjesto toga, borba protiv fašizma mora početi borbom protiv boljševizma.

II

Od samog početka boljševizam je za Lenjina bio čisto ruski fenomen. Tokom mnogo godina svoje političke aktivnosti, on nikad

je, komandovanje. Kao i u buržoaskoj državi, vodeći članovi organizacije igraju ulogu buržoazije; jedina uloga radništva je da izvršava naređenja.

4. Boljševizam predstavlja politiku vojne moći. Isključivo zainteresovan za političku moć, ne razlikuje se od oblika vladavine u tradicionalnom buržoaskom smislu. Čak ni u vlastitim organizacijama članovi/ce nemaju slobodu odlučivanja. Armija služi partiji kao najbolji primjer organizacije.
5. Boljševizam je diktatura. Djelujući grubom silom i mjerama zastrašivanja, on sve svoje funkcije usmjerava ka potiskivanju svih neboljševičkih institucija i razmišljanja. Njegova „diktatura proleterijata“ je diktatura birokratije ili jedne osobe.
6. Boljševizam je mehanicistički metod. On teži automatskoj koordinaciji, tehnički bezbjednom konformizmu, i najefikasnijem totalitarizmu kao cilju društvenog poretka. Centralistički „planirana“ ekonomija namjerno brka tehničko-organizacione probleme sa socio-ekonomskim pitanjima.
7. Boljševička društvena struktura ima buržoasku prirodu. On ne ukida platni sistem i odbija proletersko samoodlučivanje o proizvodima rada. On zbog toga, u osnovi, ostaje u okviru klasnog okvira buržoaskog društvenog poretka. Kapitalizam se nastavlja.
8. Boljševizam je revolucionarni element samo u okviru buržoaske revolucije. Nesposoban da shvati sistem sovjeta, on je zbog toga nesposoban da iz osnove transformiše strukturu buržoaskog društva i njegove ekonomije. On ne uspostavlja socijalizam, već državni kapitalizam.
9. Boljševizam nije most koji vodi do socijalističkog društva. Bez sistema sovjeta, bez potpune radikalne revolucije ljudi

volucionarnoj ideologiji sitne buržoazije. To ipak nije sprečavalo lenjiniste, Staljina i Dimitrova, da naprave kompromis sa sitnom buržoazijom da bi pokrenuli nakazni pokret „Narodnog fronta“. Za Lenjina, imperijalizam je bio najveći neprijatelj proleterijata, i protiv njega je potrebno mobilisati sve snage. Ali Staljin je, u pravom lenjinističkom maniru, poprilično zauzet kuvajući savez sa Hitlerovim imperijalizmom. Da li je potrebno još primjera? Istorijsko iskustvo nas uči da svi kompromisi između revolucije i kontrarevolucije mogu da služe samo ovoj drugoj. Oni vode revolucionarni pokret pravo u propast. Svaka politika kompromisa je politika poraza. Ono što je počelo kao obični kompromis sa njemačkom socijaldemokratijom završilo se sa Hitlerom. Ono što je Lenjin opravdavao kao neophodan kompromis imalo je svoje završetke u Staljinu. Dijagnozirajući revolucionarnu beskompromisnost kao „dečju bolest komunizma“, Lenjin je bolovao od staračke bolesti oportunistima, pseudo-komunizma.

VII

Ako se kritički osvrnemo na sliku boljševizma koju Lenjin nudi u pamfletu sledeće tačke se mogu shvatiti kao osobine boljševizma:

1. Boljševizam je nacionalistička doktrina. Izvorno i u osnovi stvorena da riješi nacionalni problem, kasnije se razvila u teoriju i praksu na internacionalnom nivou i kao opšta doktrina. Njen nacionalistički karakter izlazi na svjetlost dana takođe po pitanju borbe za nacionalno oslobođenje.
2. Boljševizam je autoritaran sistem. Vrh društvene piramide je najznačajnija i odlučujuća tačka. Autoritet je otelotvoren u svemoćnom pojedincu. U kultu ličnosti buržoaski ideal individue slavi svoj najviši trijumf.
3. Organizaciono, boljševizam je krajnje centralistički. Centralni komitet je odgovoran za sve inicijative, vođstvo, instrukci-

nije pokušao da izjednači boljševički sistem sa oblicima borbe u drugim zemljama. On je bio socijaldemokrata koji je u Bebelu i Kauckom video genijalne vođe radničke klase, a ignorisao je levo krilo nemačkog socijalističkog pokreta koje se borilo protiv ovih Lenjinovih heroja i protiv svih ostalih oportunističkih. Ignorišući ih, nalazio se u stalnoj izolaciji okružen malom grupom ruskih emigranata, a ostao je pod uticajem Kauckog čak i kada se nemačka „levica“, pod vođstvom Roze Luksemburg, već upustila u otvorenu borbu protiv kauckijanizma.

Lenjin je bio zabrinut samo za Rusiju. Njegov cilj je bio da dokrajči carski feudalni sistem i osvoji što veći procenat političkog uticaja za svoju socijaldemokratsku partiju unutar buržoaskog društva. Međutim, shvatio je da može ostati moćan i nastaviti sa procesom socijalizacije samo ako bude mogao da pokrene svetsku radničku revoluciju. Ali njegove aktivnosti u ovom smislu su bile prilično tužne. Pomažući ponovno „uvlačenje“ nemačkih radnika/ca u partije, sindikate i parlament, i istovremenim uništavanjem njemačkog pokreta saveta (sovjeta), boljševici su pomogli poraz buđenja evropske revolucije.

Boljševička partija, koja se sastojala od profesionalnih revolucionara sa jedne strane i velike nazadne mase sa druge strane je ostala izolovana. Ona nije mogla razviti pravi sovjetski sistem tokom godina građanskog rata, intervencija, ekonomskog pada, propalih eksperimenata podruštvljavanja, i improvizovane Crvene armije. Iako se sovjeti, koje su razvili menjševici, nisu uklapali u boljševičku šemu, upravo su uz njihovu pomoć boljševici došli do moći. Stabilizacijom moći i procesom ekonomske rekonstrukcije, boljševička partija nije znala kako da uklopi čudni sovjetski sistem u sopstvene odluke i aktivnosti. Ipak, socijalizam je takođe bio želja boljševika, a svetski proleterijat mu je bio potreban za njegovu realizaciju.

Lenjin je smatrao da je osnovno zadobiti radnike sveta za boljševičke metode. Uznemiravajuće je bilo to što su radnici iz drugih zemalja, uprkos velikom uspehu boljševizma, pokazali malo inte-

resovanja da i sami prihvate boljševičku teoriju i praksu, već su pre naginjali u smeru pokreta saveta, koji se razvijao u nekoliko zemalja, a naročito u Nemačkoj.

Takav pokret saveta Lenjin više nije mogao koristiti u Rusiji. U drugim evropskim zemljama pokazao je snažne tendencije u smeru suprostavljanja boljševičkom tipu ustanaka. Uprkos moskovskoj velikoj propagandi u svim zemljama, tzv. „ultra-levičari/ke“, kao što je i sam Lenjin ukazivao, agitovali/e su mnogo uspešnije za revoluciju zasnovanu na pokretu veća, nego svi propagatori koje je poslala boljševička partija. Komunistička partija, koja je usledila posle boljševizma, ostala je mala, histerična i bučna grupa koju su većim delom činili proleterizovani ostaci buržoazije, dok je pokret saveta zadobio pravu proletersku snagu i privukao najbolje elemente radničke klase. Da bi se izborio sa ovakvom situacijom, trebalo je pojačati boljševičku propagandu; trebalo je napasti „ultra-levičare/ke“; njihov uticaj je trebalo uništiti u korist boljševizma.

Pošto je sistem sovjeta doživeo neuspeh u Rusiji, kako se radikalna „konkurencija“ mogla usuditi da pokuša da svetu dokaže da ono što se nije postiglo boljševizmom u Rusiji može vrlo dobro biti realizovano nezavisno od boljševizma u drugim zemljama? Protiv ovakve konkurencije Lenjin je napisao pamflet „Radikalizam, dečja bolest levičarenja u komunizmu“, diktiran strahom od gubitka moći kao i ogorčenjem zbog uspeha „jeretika“. U prvo vreme ovaj pamflet je imao podnaslov „Pokušaj tumačenja marksističke strategije i taktike“, ali kasnije je ova previše ambiciozna i smešna izjava uklonjena. To je bilo malo previše. Ova agresivna, prosta i mržnje puna papska bula bila je pravi materijal za bilo kog kontrarevolucionara. Od svih programskih deklaracija boljševizma ovaj je najviše otkrivao njegov pravi karakter. To je demaskirani boljševizam. Kada je 1933. godine Hitler zabranio svu socijalističku i komunističku literaturu u Nemačkoj, distribucija i štampanje ovog Lenjinovog pamfleta bila je dozvoljena.

U pogledu sadržaja pamfleta, nećemo se ovde baviti onim što govori u odnosu na rusku revoluciju, istoriju boljševizma, polemiku

ciju. Ovo je u velikom stepenu bilo moguće zbog ruske pomoći, koja je odradila svoj dio posla u ubijanju njemačkog pokreta saveta. Moć koja je pala u ruke socijaldemokratije protraćena je ni na šta. Socijaldemokratija je prosto obnovila svoju staru politiku saradnje, zadovoljna što dijeli vlast nad radnicima/cama sa buržoazijom tokom perioda rekonstrukcije kapitalizma. Njemački/e radikalni/e radnici/e su propratili/e ovu izdaju sloganom: „Bez kompromisa sa kontrarevolucijom“. Ovdje je bio konkretan slučaj, određena situacija, koja je zahtevala jasnu odluku. Lenjin, koji nije mogao da prepozna prave probleme koji su bili u pitanju, napravio je od ovog vrlo konkretnog određenog problema opšti problem. Sa naduvenošću generala i nepogrešivošću kardinala, pokušao je da ubjedi ultra-ljevičare/ke da su kompromisi sa političkim protivnicima u svim uslovima revolucionarna dužnost. Ako bi danas neko/a čitao/la odlomke iz Lenjinovog pamfleta koji obrađuje pitanje kompromisa, morao/la bi da uporedi Lenjinove napomene iz 1920. sa današnjom Staljinovom kompromisnom politikom. Ne postoji ni jedan smrtni grijeh boljševičke teorije koji nije postao boljševička stvarnost za vrijeme Lenjina.

Prema Lenjinu, trebalo je da ultra-ljevičari/ke potpišu Versajski ugovor. Međutim, komunistička partija, još uvijek u skladu sa Lenjinom, napravila je kompromis i protestovala je protiv Versajskog ugovora, u saradnji sa hitleristima. „Nacional-boljševizam“ koji je propagiran u Njemačkoj tokom 1919. godine od strane ljevičara Laufenberga bio je po Lenjinovom mišljenju „apsurd nebeskih razmera“. Ali Radek i Komunistička partija su – opet u skladu sa Lenjinovim principima, napravili kompromis sa njemačkim nacionalizmom, protestovali protiv okupacije ruskog basena, i slavili nacionalnog heroja Šlagetera. Liga naroda bila je, po Lenjinovim riječima, „grupa kapitalističkih pljačkaša i bandita“, protiv kojih je radništvo trebalo da se bori do ljutog kraja. Međutim, Staljin je – u skladu sa Lenjinovom taktikom – napravio kompromis sa tim istim banditima, i SSSR se priključio Ligi. Koncept „narod“ i „narodni“ je po Lenjinovom mišljenju kriminalni ustupak kontrare-

Nema sumnje da je parlamentarizam u potpunosti degenerisan i iskvaren. Ali, zašto proleterijat nije zaustavio ovaj raspad političkog instrumenta koji je jednom iskorišćen za njihove potrebe? Zaustavljanje parlamentarizma jednim herojskim revolucionarnim činom bilo bi mnogo korisnije i poučnije za svijest proleterijata nego bijedni teatar u koji se parlamentarizam pretvorio u fašističkom društvu. Ali takav stav je bio potpuno nepoznat Lenjinu, kao što je danas nepoznat Staljinu. Lenjina nijeanimalo oslobođenje radništva od njihovog mentalnog i fizičkog ropstva; nije ga uznemirila iskrikljena svijest masa i njihovo samootuđenje. Čitav problem za njega je bio ni manje ni više nego problem vlasti. Kao i buržoazija, on je razmišljao o dobijanju i gubljenju; više ili manje, kredit ili dug; i sva njegova sračunavanja nalik poslovnim bave se samo spoljnim stvarima: brojem članova, brojem glasova, brojem poslaničkih mjesta u parlamentu, na kontrolnim pozicijama. Njegov materijalizam je buržoaski materijalizam, koji se bavi mehanizmima, a ne ljudskim bićima. On zaista nije sposoban da razmišlja u socioistorijskim okvirima. Parlament je za njega parlament; izvučeni koncept u vakuumu, koji ima isto značenje za sve nacije, bez obzira na vrijeme. Svakako on prihvata da parlament prolazi kroz različite stupnjeve, i on to ističe u svojim diskusijama, ali on svoje znanje ne koristi u svojoj teoriji ili praksi. U svojim pro-parlamentarnim polemikama on se krije iza ranih kapitalističkih parlamenata u fazi razvoja kapitalizma, zbog toga da ne bi ostao bez argumenata. Ako i napada te stare parlamente, čini to sa pozicija mladih i jednako prevaziđenih. Ukratko, on je politiku shvatio kao veštinu o mogućem. Međutim, politika radništva je umešnost revolucije.

VI

Ostaje da se pozabavimo Lenjinovom pozicijom po pitanju kompromisa. Tokom rata njemačka socijaldemokratija se prodala buržoaziji. Ipak, uprkos čak i svojoj volji, nasledila je njemačku revolu-

između boljševizma i drugih struja radničkog pokreta, ili pak okolnostima koje su omogućile boljševičku pobjedu, već jedino glavnim tačkama koje su u vreme diskusije između Lenjina i „ultra-levičara“ bile predstavljene kao presudne razlike između dve suprotstavljene strane.

III

Boljševička partija, prvobitno ruska socijaldemokratska sekcija Druge internacionale, nije stvorena u Rusiji već tokom emigracije. Posle londonske podele 1903. godine, boljševičko krilo ruske socijaldemokratije nije bilo ništa više do mala sekta. „Mase“ iza njih postojale su samo u glavi njihovog vođe. Međutim, ova mala pretходnica bila je strogo disciplinovana organizacija, uvek spremna za militantnu borbu i stalnu čistku da bi održala svoj integritet. Partija je smatrana ratnom akademijom profesionalnih revolucionara. Njihovi istaknuti pedagoški zahtevi bili su bezuslovni autoritet vođe, strogi centralizam, čelična disciplina, konformizam, ratobornost i žrtvovanje ličnosti zarad partijskih interesa. Ono što je Lenjin stvarno razvio bila je elita intelektualaca, centar, koji će kada se ubaci u revoluciju preuzeti vođstvo i osvojiti moć. Nema potrebe da se pokuša logički odrediti i izdvojiti da li je ovakav način pripreme za revoluciju ispravan ili pogrešan. Problem treba rešiti dijalektički. Takođe treba postaviti i druga pitanja - Kakvu revoluciju su pripremali? Koji je bio cilj revolucije?

Lenjinova partija je delovala u zakasneloj buržoaskoj revoluciji u Rusiji da bi zbacila caristički feudalni režim. Što je volja vladajuće partije u takvoj revoluciji centralizovanija i jednodušnija, mnogo veći uspeh će postići proces stvaranja buržoaske države i obećavajuća će biti pozicija proleterske klase u okviru nove države. Ono što se, ipak, može smatrati srećnim rešenjem revolucionarnog problema u buržoaskoj revoluciji ne može u isto vreme biti proglašavano za rešenje za proletersku revoluciju. Presudna strukturalna razlika

između buržoaskog i novog socijalističkog društva isključuje takav stav.

Prema Lenjinovom revolucionarnom metodu, vođe se pojavljuju kao glava mase. Imajući odgovarajuće revolucionarno školovanje, oni su sposobni da shvate situaciju i da upravljaju i komanduju borbena snagama. Oni su profesionalni revolucionari, generali velike civilne armije. Ova razlika između glave i tela, intelektualaca i mase, oficira i redova odgovara dualizmu klasnog društva, buržoaskom socijalnom poretku. Jedna klasa je vaspitavana da vlada; druga da se njom vlada. Iz ove stare klasne formule proizašao je i koncept Lenjinove partije. Njegova organizacija je samo kopija buržoaske stvarnosti. Njegova revolucija je objektivno određena silama koje stvaraju društveni poredak koji sadrži takve odnose, nezavisno od subjektivnih ciljeva koji prate proces.

Ko god želi da ima buržoaski poredak naći će, u rascepu između vođe i mase, avangarde i radničke klase, ispravne strategijske pripreme za revoluciju. Što je inteligentnije, školovanije i superiornije vođstvo i disciplinovanija i poslušnija „masa“, veće su šanse da takva revolucija uspe. Što se tiče buržoaske revolucije u Rusiji, Lenjinova partija je najviše odgovarala njegovom cilju.

Kada je, međutim, Ruska revolucija promenila svoj karakter, kada su njene proletherske osobine otišle više napred, Lenjinove taktičke i strategijske metode prestale su da imaju vrednost. Ako je i uspeo, to svakako nije bilo zbog njegove avangarde već zbog pokreta sovjeta koji uopšte nije bio uključen u njegov revolucionarni plan. A kada je Lenjin, posle uspešne revolucije koju su izveli sovjeti, ponovo odbacio ovaj pokret, odbacio je time i sve što je u ruskoj revoluciji bilo prolethersko. Buržoaski karakter revolucije je opet došao u prvi plan, našavši svoje prirodno upotpunjenje u staljinizmu.

Uprkos velikom interesovanju za marksističku dijalektiku, Lenjin nije mogao da uoči društveni istorijski proces na dijalektički način. Njegov način razmišljanja ostao je mehanicistički, sledeći stroga pravila. Za njega je postojala samo jedna revolucionarna par-

gdje su mase. Doslednost bi ga natjerala da kaže „Pristupite crkvi; to je vaša revolucionarna dužnost!“. Konačno, tu je i fašizam. Jednog dana, takođe, fašizam će biti istorijski zastareo, ali politički će i dalje postojati. Šta onda treba uraditi? Prihvatiti činjenice i napraviti kompromise sa fašizmom. Sudeći po Lenjinovom shvatanju, savez između Staljina i Hitlera će samo pokazati da je Staljin njegov najbolji učenik. I uopšte neće biti iznenađujuće ako u skorijoj budućnosti boljševički agenti budu pozdravljali pakt između Moskve i Berlina kao jedinu pravu revolucionarnu taktiku.

Lenjinova pozicija po pitanju parlamentarizma je samo dodatni pokazatelj njegove nesposobnosti da shvati osnovne potrebe i karakteristike proletherske revolucije. Njegova revolucija je u potpunosti buržoaska; to je borba za većinu, za upravljačke pozicije, za preuzimanje pravne mašinerije. On zapravo razmišlja o značaju osvajanja što više glasova na mogućim izborima, o tome da ima jaku boljševičku frakciju u parlamentu, da pomogne da se odrede oblik i sadržaj zakona, da učestvuje u političkoj vladavini. On uopšte nije primetio da je danas parlamentarizam čista prevara, prazna iluzija, i da stvarna moć buržoaskog društva leži na sasvim drugim mjestima; da će uprkos svim mogućim parlamentarnim porazima još uvijek imati dovoljno sredstava da nametne svoju volju i interese u vanparlamentarnim područjima. Lenjin nije uvidio demoralizujući efekat koji parlamentarizam ostavlja na mase, on nije primetio trovanje javnog morala kroz parlamentarnu korupciju. Potkupljivi, potkupljeni, vezani, parlamentarni političari strepeli su za svoje prihode. Bilo je perioda u prefašističkoj Njemačkoj kada su reacionari u parlamentu bili u mogućnosti da provuku bilo koji zakon preteći da će dovesti do raspuštanja parlamenta. Nije bilo ništa strašnije za političare u parlamentu od takve pretnje koja bi dovela do kraja njihovih lako stečenih prihoda. Da bi izbegli takav kraj, pristajali bi na bilo šta. A kako je danas u Njemačkoj, u Rusiji, u Italiji? Parlamentarni predstavnici su bez mišljenja, bez volje, i nisu ništa drugo do svesni podanici svojih fašističkih gospodara.

V

Takođe, po pitanju parlamentarizma, Lenjin se pojavljuje u ulozi branioca trulih političkih institucija koje su postale prepreka za dalji politički razvoj i opasnost po oslobođenje proleterijata. Ultra-ljevičari/ke su se borili/e protiv parlamentarizma u svim njegovim oblicima. Odbijali/e su da učestvuju na izborima i nisu poštovali/e parlamentarne odluke. Lenjin je, međutim, ulagao mnogo truda u parlamentarne aktivnosti i pridavao im je veliki značaj. Ultra-ljevičari/ke su smatrali/e parlamentarizam istorijski prevaziđenim čak i kao tribinu za agitaciju, i u njemu nisu prepoznavali/e ništa više od stalnog izvora političke korupcije i za radnike/ce i za parlamentarce. On je zaglupljivao revolucionarnu svesnost i jedinstvo masa stvarajući iluziju o legalističkim reformama, a u odsudnim trenucima parlament se pretvarao u oružje kontrarevolucije. On je morao biti uništen, ili – tamo gdje ništa drugo nije bilo moguće – sabotiran. Trebalo se boriti protiv parlamentarne tradicije, koja još uvijek igra značajnu ulogu u svijesti proleterijata.

Da bi postigao suprotan efekat, Lenjin se poslužio trikom tako što je pravio razliku između istorijski i politički prevaziđenih institucija. Svakako, tvrdio je, parlamentarizam je bio istorijski nepotreban, ali to nije bio slučaj politički, i zato je i dalje bilo potrebno nositi se s njim. U njemu je trebalo da se učestvuje zato što je još uvijek imao političku ulogu.

Kakav argument! Kapitalizam je, takođe, samo istorijski ali ne i politički prevaziđen. Prema Lenjinovoj logici, onda se protiv kapitalizma nije moguće boriti na revolucionaran način. Bolje bi bilo pronaći kompromis. Oportunizam, cenkanje, politička pijaca – to bi bile posledice Lenjinove taktike. Monarhija je, takođe, samo istorijski ali ne i politički prevaziđena. Prema Lenjinu, radništvo nema prava da se protiv nje bori već bi bilo obezavno da nađe kompromisno rješenje. Ista priča bila bi i u pogledu crkve, koja je takođe istorijski, a ne politički zastarela. Dalje, ljudi u velikim masama pripadaju crkvi. Kao revolucionar, Lenjin je isticao da treba biti tamo

tija – njegova partija; samo jedna revolucija – ruska; samo jedan metod – boljševički. I ono što je radilo u Rusiji takođe će raditi i u Nemačkoj, Francuskoj, SAD-u, Kini i Australiji. Ono što je bilo ispravno za buržoasku revoluciju u Rusiji biće, takođe, ispravno i za proletersku svetsku revoluciju. Jednolična primena jednom otkrivene formule kretala se u egocentričnom krugu neometano od strane vremena ili okolnosti, stepena razvoja, kulturnih standarda, ideja i ljudi. U Lenjinu se tada, u potpunoj jasnoći, rodilo pravilo mašinskog doba u politici; on je bio „tehničar“, „pronalazač“ revolucije, otelotvorenje svemoćne volje vođe. Sve osnovne karakteristike fašizma sadržane su u njegovoj doktrini, njegovoj strategiji, društvenom „planiranju“ i njegovoj umetnosti obračunavanja sa ljudima. On nije uspeo da uvidi duboko revolucionarni smisao levičarskog odbijanja tradicionalne partijske politike. Nije razumeo stvarni značaj pokreta sovjeta za socijalističku orijentaciju društva. Nikada nije naučio šta su preduslovi za oslobođenje radništva. Autoritet, vođstvo, sila, sprovedeni sa jedne strane, i organizacija, kadrovi, podređivanje na drugoj strani – takva je bila linija njegovog razmišljanja. Disciplina i diktatura su najčešće reči u njegovim spisima. Razumljivo je, stoga, zašto nije razumeo ili poštovao ideje i akcije „ultra-levice“, koja nije prihvatila njegovu strategiju i koja je zahtevala ono što je najočiglednije i najpotrebnije za revolucionarnu borbu za socijalizam, tačnije – da radništvo jednom za svagda uzme svoju sudbinu u svoje ruke.

IV

Uzeti sudbinu u svoje ruke – ova ključna riječ za sva pitanja socijalizma – bila je osnovno pitanje u svim polemikama između ultra-ljevičara/ki i boljševika. Neslaganje po pitanju partije išlo je paralelno sa neslaganjem po pitanju sindikata. Ultra-ljevičari su bili mišljenja da za revolucionare više nema mjesta u sindikatima; i da je za njih neophodno da razviju sopstvene organizacione obli-

ke u fabrikama i na radnim mjestima. Međutim, zahvaljujući svom autoritetu, boljševici su bili u mogućnosti da čak i u prvim nedeljama njemačke revolucije povuku radništvo nazad u kapitalističke reakcionarne sindikate. Da bi se borio protiv ultra-ljevičara, da bi ih razotkrio kao glup i kontrarevolucionarni element, Lenjin se u svom pamfletu još jednom poslužio svojim mehanicističkim formulama. U argumentima protiv pozicije ljevice on se ne poziva na njemačke sindikate već na sindikalna iskustva boljševika u Rusiji. To da su u samom početku sindikati bili od velikog značaja za klasnu borbu proleterijata je opšte prihvaćena činjenica. Sindikati u Rusiji su bili mladi i opravdavali su Lenjinov entuzijizam. Međutim, situacija je bila drugačija u drugim dijelovima svijeta. Korisni i progresivni u samom početku, sindikati u starijim kapitalističkim državama pretvorili su se u prepreku na putu oslobođenja radnika/ca. Pretvorili su se u instrumente kontrarevolucije i njemačka ljevica je izvukla zaključke iz ovakve izmjenjene situacije.

Ni sam Lenjin nije mogao da ne izjavi da se vremenom razvio sloj „strogo tredjunionističke, imperijalistički orijentisane, arogantne, zaludne, sterilne, egoistične, sitnoburžoaske, potkupljive, i demoralisane radničke aristokratije“. Ovaj korumpirani esnaf, ovo gangstersko rukovodstvo, danas upravlja svetskim tredjunionističkim pokretom i živi na grbači radništva. O ovakvom su tredjunionističkom pokretu pričali/e ultra-levičari/ke kada su insistirali/e na tome da ga radništvo napusti. Lenjin je, međutim, demagoški odgovorio ukazujući na mladi sindikalni pokret u Rusiji, koji još uvek nije imao karakter kao dugo postojeći sindikati u drugim državama. Koristeći određeno iskustvo u datom periodu i u određenim okolnostima, smatrao je da je moguće iz toga izvući zaključke i za svetsku primenu. Revolucionari, tvrdio je, moraju uvek biti tamo gde su mase. Ali u stvarnosti, gde su te mase? U kancelarijama sindikata? Na sastancima članstva? Na tajnim sastancima vođstva sa kapitalistima? Ne, mase su u fabrikama, na svojim radnim mestima; pa je stoga neophodno tamo uticati na njihovu saradnju i jačati njihovu solidarnost. Fabrička organizacija, sistem saveta, je

prava organizacija za revoluciju, koja mora zameniti sve partije i sindikate.

U fabričkim organizacijama nema mesta za profesionalno vođstvo, nema odvajanja vođa od sledbenika/ca, nema pravljenja razlika između intelektualaca i radnika/ca, nema prostora za egoizam, takmičenje, demoralizaciju, korupciju, sterilnost i filistarstvo. Ovde radnici/e moraju uzeti stvari u svoje ruke.

Ali je Lenjin mislio drugačije. Želio je da očuva sindikate; da ih promjeni iznutra; da ukloni socijaldemokratske predstavnike i zamjeni ih boljševičkim predstavnicima; da zamjeni lošu birokratiju dobrom. Loša se razvija unutar socijaldemokratije; dobra je u boljševizmu.

Dvadesetogodišnje iskustvo je u međuvremenu pokazalo idiotizam ovakvog koncepta. Slijedeći Lenjinove savjete, komunisti su isprobali sve moguće metode da reformišu sindikate. Rezultata nije bilo. Pokušaj da stvore sopstvene sindikate takođe nije uspio. Takmičenje između socijaldemokratskih i boljševičkih sindikata bilo je takmičenje u korumpiranosti. Revolucionarna energija radništva bila je iscrpljena tokom ovog procesa. Umjesto da se koncentriše na borbu protiv fašizma, radništvo je bilo uvučeno u besmislena i besciljna eksperimentisanja u interesu suprotstavljenih birokratija. Mase su izgubile povjerenje u sebe i „svoje“ organizacije. Osjećale su se prevarenim i izdanim. Fašističke metode, koje su diktirale svaki korak radništva, potiskivale buđenje samoinicijative, sabotirale sve početke klasnog osvješćivanja, demoralisale mase kroz mnogobrojne poraze i činile ih nemoćnim – sve ove metode su već bile razvijene kroz dvadesetogodišnji rad sindikata u skladu sa boljševičkim principima. Probjeda fašizma je bila tako lako izvojevana jer su radničke vođe u sindikatima i partijama za njih pripremile ljudski materijal sposoban da se uklopi u fašističku šemu djelovanja.